

schrijven van een scenario. Hugo Claus en Gerard Soeteman zouden Rademakers' vaste scenarioschrijvers worden.

Gezien Hermans' actieve bemoeienis met de slotscène is het merkwaardig dat de meeste critici zich daar juist enorm aan hebben gestoord. Ze zagen er een gebrek aan overeenstemming met de oorspronkelijke romantekst in. Zoals naderhand ook is gebleken bij de verfilming van Gerard Reve's *De avonden* (1989), zijn critici niet zelden van mening dat een film zich moet houden aan wat zij in het boek hebben gelezen. Boek en film laten zich echter niet zondermeer met elkaar vergelijken. De verfilming van een boek komt meestal neer op een vereenvoudiging. Dit heeft te maken met de lengte van de film. De normale bioscoopfilm-lengte is ongeveer 100 minuten, terwijl een boek 250 tot 400 pagina's kan tellen. Verder spelen praktische factoren soms een rol: te hoge produktiekosten kunnen sommige scènes in een boek onrealiseerbaar maken.

Film en literatuur zijn twee verschillende media die op onderscheiden wijze gereciperd en gewaardeerd worden. Een literatuurverfilming kan interessant zijn voor een cineast vanwege de uitdaging een eigen kunstwerk te concipiëren. De auteur van de oorspronkelijke tekst kan zich er misschien beter niet mee bemoeien. Hij heeft zijn definitieve versie immers al afgeleverd. Een illustratief voorbeeld wordt geleverd door Leon de Winters problemen met de adaptatie van zijn roman *Zoeken naar Eileen W.* Het scenario kreeg pas definitief vorm toen Rudolf van den Berg, de latere regisseur, de bewerking ter hand had genomen.

Voor de uitwerking van het scenario van *Als twee druppels water* had Fons Rademakers samen met W.F. Hermans een subsidie van de Stichting Productiefonds voor de Nederlandse Films gekregen. Deze stichting was in 1956 op initiatief van de Nederlandse Bioscoopbond en het toenmalige ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen opgericht. Beide instanties namen ook de financiering ervan voor hun rekening. Doel van de stichting was het bevorderen van de continuïteit van de Nederlandse filmproductie. Ongeveer zestig procent van de begroting van een film zou door het Productiefonds gefinancierd worden, terwijl de overige veertig door de producent diende te worden betaald. Hiervoor maakte de producent meestal gebruik van particuliere financiers en distributeurs. De eersten deelden in de mogelijke winsten mee, terwijl de distributeurs een voorschot op de te verwachten recette gaven. De eerste drie films van Rademakers waren geproduceerd door maatschappijen die in de Nederlandse speelfilmsituatie van die tijd al een zekere naam hadden. *Dorp aan de rivier* kwam tot stand onder auspiciën van de Nationale Filmproduktie maatschappij. De directeur van deze onderneming was ook eigenaar van het Scalatheater in Utrecht. *Makkers, staakt uw wild geraas* en *Het mes* werden geproduceerd door de Nederlandse Filmproduktie maatschappij, destijds onder directie van L.J. Landré. De commerciële speelfilmproductie was voor dit bedrijf echter te weinig aantrekkelijk, zodat Landré na *Het mes* naar andere mogelijkheden uitkeek.

Rademakers van zijn kant dacht eraan de produktie in eigen hand te nemen. Hij kon dan alle beslissingen zelf nemen. Hij bezat echter onvoldoende mogelijk-